



**Република Србија**  
**ВРХОВНИ СУД**  
**Рев 26529/2023**  
**20.05.2025. године**  
**Београд**

## **У ИМЕ НАРОДА**

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и малолетне ВВ, коју заступа мајка АА, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Ђина Станковић, адвокат из ..., против тужене ГГ из ..., чији је пуномоћник Бранислав Стојановић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној притив пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2046/19 од 16.01.2023. године, у седници одржаној 20.05.2025. године, донео је

## **ПРЕСУДУ**

**ОДБИЈА СЕ** као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2046/19 од 16.01.2023. године у ставовима првом и другом изреке.

**УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2046/19 од 16.01.2023. године у делу којим је одлучено о трошковима парничног поступка и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновни поступак.

## **Образложење**

Пресудом Првог основног суда у Београду П 3788/18 од 30.11.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца па је утврђено да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен пред Трећим општинским судом у Београду под бројем 3 Р 936/07 од 27.11.2007. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 919.100,00 динара, са законском затезном каматом почев од 30.11.2018. године па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2046/19 од 16.01.2023. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се утврди да је ништав уговор о доживотном издржавању закључен пред Трећим општинским судом у Београду под бројем 3 Р 936/07 од 27.11.2007. године. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 296.250,00 динара. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужиоци да солидарно

туженој накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 51.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Правноснажну пресуду донету у другом степену, благовременом ревизијом побијали су тужиоци и то због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка, како то произилази из навода ревизије.

На ревизију тужилаца тужена је благовремено одговорила.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужилаца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужена и сада покојни ДД засновали су ванбрачну заједницу 1985. године, а брачну 1995. године. Њихов брак престао је ДД смрћу ...2009. године. Током трајања заједнице живота супружници су купили на основу уговора о купопродаји од 20.02.1988. године и анекса истог од 09.05.1988. године, објекат који се састоји од собе, веранде, подрума и гараже саграђен без одобрења надлежног органа, на катастарској парцели бр. .. КО Мали Мокри Луг у површини од 3а. Тужена и сада покојни ДД купљени објекат су проширили и доградиле, те су поднели захтев за легализацију 2003. године.

Дана 08.10.2007. године, тужена и њен сада покојни супруг поднели су предлог за закључење уговора о доживотном издржавању. На рочишту одржаном пред Трећим општинским судом у Београду 27.11.2007. године, поступајући судија је уговор о доживотном издржавању предлагачима прочитао и они су сагласно изјавили да желе да закључе уговор и да је исти израз њихове слободне и праве воље. Прималац издржавања, сада покојни ДД, изјавио је да живи у домаћинству са даваоцем издржавања, да има сина из првог брака са којим је у контакту, али који не води бригу о њему, па пошто му давалац издржавања пружа сву потребну бригу и пажњу, жели да за то има посебну накнаду, иако му је супруга, и сматра да је непоштено да сви који не воде о њему бригу наследе његову имовину. Прималац издржавања је изјавио да је давалац издржавања млађа од њега 11 година, да је бољег здравственог стања, да он има здравствени картон у Дому здравља Звездара, док је тужена као давалац издржавања потврдила наводе примаоца издржавања и истакла да је у могућности да извршава обавезе из уговора. Наведеном приликом, судија је на основу разговора са уговарачима констатовао да су исти оријентисани у времену, простору и према личностима јер су на питања суда одговарали тачно, течно и логично, и нису постојале индиције за супротно мишљење, те је уговараче упознао са одредбама Закона о наслеђивању које се односи на уговор о доживотном издржавању. Након тога, уговор о доживотном издржавању је закључен пред Трећим општинским судом у Београду под

бројем ЗР 936/07 од 27.11.2007. године између сада пок. ДД као примаоца издржавања и овде тужене као даваоца издржавања, и истим су уговорне стране споразумно констатовале да су супружници, да су ванкњижни власници са по 1/2 идеалних делова непокретности – куће која се у приземљу састоји од собе, веранде, подрума и гараже, као и накнадно дозиданог спрата у површини око 40м<sup>2</sup> и поткровља у површини од 50м<sup>2</sup>, што све у природи представља двоспратну кућу на кп.бр. ..., површине 3а КО Мали Мокри Луг, а на основу уговора о купопродаји од 17.03.1988. године и анекса од 09.05.1988. године. Тужена као давалац издржавања обавезала се да доживотно издржава примаоца издржавања поклањајући му сву негу и пажњу, а нарочито да одржава хигијену у кући, да му пружа медицинску помоћ по потреби, да помаже у набавкама и у припремању хране, као и да га свакодневно негује и пази, да га после смрти сахрани у складу са месним обичајима и да му у року од годину дана подигне пристојан споменик, као и да даје редовна подушја. Прималац издржавања ради накнаде за дато издржавање обавезао се да туженој пренесе после своје смрти право својине на 1/2 идеалних делова предметне куће.

ДД преминуо је ...2009. године и сахрањен је у Црној Гори, а трошкове послужења јела и пића за парастос за 94 особе је платио његов брат ЂЂ у износу од 1.880 евра.

ЕЕ, син покојног ДД, преминуо је ...2011. године, и за наследнике по законском реду наслеђивања оглашени су супруга АА и деца ББ и мал. ВВ, овде тужиоци.

Сада пок. ДД био је доброг здравља све до 2007 – 2008. године, када су запажене извесне промене у смислу веће раздражљивости, заборавности, конфузности, дезоријентисаности и нетолерантности. Од краја јануара 2008. године, уследили су бројни прегледи због дијагностикованог стања менталне конфузије и психоорганичног синдрома због верификованог стања успорености, повремене конфузности, дезоријентисаности као и снижених когнитивних функција, а неуролошки налаз је указивао на знаке оштећења малог мозга са последичном нестабилношћу хода. Након промена које су у јуну 2008. године дијагностиковане као суманити поремећај у оквиру регистрованог когнитивног пропадања који је месецима уназад био праћен халуцинацијама, уследило је неуропсихолошко испитивање које је показало уредан налаз, али са значајним губицима на временској оријентацији и вербалном памћењу, тест интелигенције био је на нивоу доњег просека са значајним падом у погледу визуелног препознавања те конструктивних способности. У септембру 2008. године сада пок. ДД постављена је дијагноза психоафективне психозе, као и почетне деменције са доминантним променама у чеоној можданој регији. Да би се констатовало неуропсихолошко оштећење, мора постојати развој тих промена уназад шест месеци минимум, а промене постају клинички препознатљиве када постају препознатљиве за околину. По закључку судског вештака, психичка болест од које је боловао ДД, највероватније је започела у другој половини 2007. године, када су се испољавале извесне промене које је околина запажала. Болест је прогресирала, тако да су почетком 2008. године започета испитивања која су текла у континуитету и закључено је да се ради о органским променама у мозгу које су прогресирале и током времена биле праћене суманутошћу. Судски вештак је даље закључио да се ценећи запис о жељи

покојног ДД за сачињавање спорног уговора може закључити да је и сам ДД имао увид у промене свог здравственог стања, што је резултирало сачињавањем уговора о доживотном издржавању, а у време закључења истог, био је способан да правилно расуђује и схвати значај и последице правног посла, односно имао је слободу управљања својом вољом и својим поступцима.

Према становишту првостепеног суда, уговор о доживотном издржавању закључен између тужене као даваоца издржавања и сада пок. ДД као примаоца издржавања, привидан је уговор у смислу члана 66. ЗОО, с обзиром да су уговарачи стварно хтели да закључе уговор о поклону којим би сада пок. ДД располагао стеченом имовином у корист тужене. Тужена је бринула о свом покојном супругу на начин на који би бринула као супруга. Није платила послужење приликом сахране нити да се на породичној гробници уклеше име пок. ДД, а услови примаоца издржавања нису указивали на неопходност закључења уговора, нити су му обезбеђене неке додатне погодности, услови и услуге поред оних које је већ имао. Сада пок. ДД је био у добрим односима са својим сином ЕЕ, није испољио жељу да га лиши у потпуности наслеђа, а посебно не своје унуке. Он је хтео да свој сувласнички удео у кући поклони туженој а уговор о доживотном издржавању са туженом закључен је у циљу изигравања наследних права покојног сина, и то његовог права као нужног наследника. С обзиром да је циљ уговора о доживотном издржавању био осујећење наследних права сада покојног ЕЕ, тај циљ као противан начелу савесности и поштења чини уговор ништавим. Због тога је основни захтев за утврђење ништавости уговора усвојен применом чланова 12, 13. и 66. Закона о облигационим односима.

По оцени другостепеног суда, тужена и њен сада покојни супруг приликом закључења уговора имали су у виду потребе ДД у периоду када је уговор закључен. У моменту закључења уговора, њему није било потребно издржавање у смислу новчаног давања, већ су му била неопходна нека друга давања која би предузимала давалац издржавања, и то негу, пажњу, припрему хране, одржавање личне хигијене и пружање медицинске помоћи. У време сачињавања уговора, сада пок. ДД је имао увид у промене свог здравственог стања због чега се код њега пробудила потреба да у случају погоршања болести обезбеди сву неопходну помоћ и негу од стране лица за које је веровао да ће своје уговорне обавезе и извршавати. Његова одлучујућа побуда је била да закључи уговор са својом супругом са којом је развио однос узајамног поверења, поштовања и помагања, са јасно израженим ставом да је непоштено да они који не воде бригу о њему наследе његову имовину. Прималац је имао потребу за пажњом и негом, а тужена је имала за циљ да јој након смрти припадне у својину имовина пок. ДД. Према томе, основ уговора је видљив и он је допуштен, а чињеница да су уговор закључили супружници, не чини уговор ништавим пошто права и обавезе нису у супротности са правима и дужностима супружника да се узајамно помажу. Обавезе које је тужена преузела на основу закљученог уговора, по свом квалитету превазишле уобичајене обавезе узајамне помоћи, дужне пажње и неге коју су супружници у обавези да у складу са породичним законом испуњавају. Због тога је другостепени суд првостепену пресуду укинуо и основни тужбени захтев тужилаца одбио као неоснован применом члана 194. Закона о наслеђивању, чланова 51, 52. и 53. Закона о облигационим односима, те одредбе члана 103. истог Закона.

Наведену одлуку другостепени суд донео је након расправе коју је спровео и на којој је поново извео све доказе које је извео и првостепени суд. Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности основног захтева тужилаца, другостепени суд је утврдио потпуно и поуздано на основу доказа које је правилно оценио применом одредбе члана 8. ЗПП коју ревизија тужилаца неосновано оспорава.

Нису основани ревизијски наводи тужилаца којима они у ствари врше анализу изведених доказа, нарочито исказа сведока, и којима на свој начин интерпретирају чињенично стање. Другостепени суд је правилно применио одредбу члана 8. ЗПП којом је установљено начело слободне оцене доказа које подразумева одсуство законом утврђених правила о избору доказа и њиховом рангирању према доказној снази, и које препушта суду савесну и брижљиву оцену доказа. Према специфичностима конкретног случаја и резултатима конкретног истраживања суд слободно, без формалних ограничења, цени изведене доказе и формира своје уверење о доказаним, односно недоказаним чињеницама. Из тих разлога, изјава сада пок. ДД приликом закључења уговора о доживотном издржавању пред судом о разлозима да закључи уговор, не може се посматрати изоловано, већ у склопу свих других чињеница, а у циљу разјашњења побуде која је била одлучујућа за пок. ДД да закључи уговор о доживотном издржавању. У том смислу, правилно је другостепени суд имао у виду да је здравствено стање у које је имао увид и које је кренуло да се погоршава, подстакло сада пок. ДД да закључи уговор о доживотном издржавању са туженом са којом је имао усклађен однос и поверење да ће и у времену које следи она њему и даље пружати негу и пажњу, медицинску помоћ ако затреба, помоћ у одржавању личне хигијене и припреми хране, као што је то и до тада чинила. Чињеница да му је било познато да ће на тај начин лишити наследних права свог сина, што су потврдили и неки сведоци, не указује на недозвољену побуду да свог сина лиши наследних права, већ као свесно промишљање о последици располагања својом имовином уговором о доживотном издржавању а све ово код чињенице да је тужена несумњиво своје обавезе прописане уговором извршавала. Сагледавање чињенице извршавања уговорне обавезе коју је тужена као давалац издржавања имала, у циљу је разјашњења битне чињенице, а то је да ли је основ обавезивања за примаоца био издржавање или је та побуда била недопуштена (изигравање наследних права свог сина), пошто неиспуњење уговорне обавезе у свему како она гласи не утиче на пуноважност уговора, већ је разлог за раскид уговора због неиспуњења. Због тога, сама чињеница на коју у ревизији тужиоци указују, и то да тужена није сносила трошкове послужења јела и пића за парастос после сахране, није од значаја за ову одлуку.

Одредбом члана 194. став 1. Закона о наслеђивању („Службени гласник РС“, бр.46/95), прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани.

У конкретном случају, обавеза тужене као даваоца издржавања на коју се обавезала уговором била је да доживотно издржава примаоца издржавања на тај начин што ће му пружати сву негу и пажњу, да му пружи помоћ у одржавању хигијене у кући, медицинску помоћ по потреби, да му помаже у набавкама и у припремању хране, као и да га свакодневно негује и пази и после смрти сахрани. Због тога чињеница на коју ревизијом тужиоци указују, а наиме да животни и материјални услови супружника, нису били такви да је било неопходно закључење уговора о доживотном издржавању, за пуноважност уговора уопште нису релевантни. Покојни ДД имао је потребу за доживотним издржавањем у виду неге, пажње, медицинске помоћи, помоћи у припреми хране и хигијене и другој свакодневној бризи и нези, из разлога погоршања његовог здравственог стања у које је он имао увиду и што га је и определило да уговор закључи. С обзиром на овако утврђено чињенично стање, правилно је по оцени Врховног суда другостепени суд применио материјално право када је закључио да уговор има допуштен основ, да нема недопуштену побуду која би битно утицала на одлуку уговарача да закључи уговор због чега је исти и пуноважан.

Због свега наведеног, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу првом изреке.

Међутим, основано се ревизијом тужилаца побија одлука о трошковима парничног поступка.

Према правилу садржаном у члану 153. став 1. и 2. Закона о парничном поступку, од успеха странака у спору, у целини или делимично, зависи одлука о накнади трошкова парничног поступка. С обзиром да у парници није одлучено о евентуалним захтевима тужилаца за поништај и раскид уговора о доживотном издржавању, Врховни суд је одлуку о трошковима укинуо и предмет вратио другостепеном суду, јер ће о томе првостепени суд моћи да донесе одлуку тек када одлучи о евентуалним захтевима, а пошто оцени успех странака у спору.

Из тих разлога, на основу члана 415. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија  
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка  
Заменик управитеља писарнице  
Миланка Ранковић